

Přibývá lidí, kteří chrání úspory před znehodnocením. Češi si v nakládání s penězi věří

Praha, 20. července 2023 – Index finanční gramotnosti České bankovní asociace (ČBA) zůstal v letošním roce na 56 bodech. Oproti loňsku přibylo lidí, kteří se snaží chránit úspory tím, že je přesunují na výhodné spořicí účty, případně je dávají do investic. Větší část populace začala hledat nový zdroj příjmů nebo snížila své výdaje. Vyplývá to z nového průzkumu ČBA a agentury Ipsos, který probíhal na začátku července a zúčastnilo se ho 1 013 respondentů ve věku 18 – 79 let.

Index finanční gramotnosti je stabilní

I v roce 2023 dosáhl Index finanční gramotnosti ČBA 56 bodů. Lidé ale lépe chrání své peníze a zajímají se i o možnosti, jak je lépe zhodnotit. Častější je přesun prostředků na výhodné spořicí účty či do investic.

„V České bankovní asociaci chování Čechů sledujeme dlouhodobě a já mám vždy dobrý pocit, když vidím, že se lidé snaží o své peníze lépe starat. My děláme vše pro to, abychom všeobecný finanční přehled populace zlepšovali. Rodiny by měly mít dobrý základ, aby mohly informace předávat dětem, protože pouze školní vzdělání nestačí. I tady se ale snažíme přiložit ruku k dílu. Letos budeme pořádat již desátý ročník vzdělávacího projektu Bankéři do škol, který jen v loňském roce absolvovalo téměř sedm tisíc žáků a studentů,“ říká **Monika Zahálková, výkonná ředitelka České bankovní asociace.**

Index finanční gramotnosti se vyhodnocuje na základě série jedenácti dotazů, které se nemění. Jsme tak schopní vyhodnotit finanční chování populace v čase.

Největší problém je stále výhodnost úvěrů, potíže naopak nedělá rozpočet domácnosti

Největší potíže měli lidé i tentokrát v otázce výhodnosti úvěru. Správně na ni odpovědělo pouze 32 % respondentů (loni 31 %). Méně než polovina pak odpověděla správně i na otázky týkající se vkladů u „peer-to-peer“ poskytovatelů půjček či na definici anuitní splátky, která obsahuje splátku jistiny a úrok. Nejvíce lidí naopak správně odpovědělo na schodkový rozpočet domácnosti, a to 80 %.

Rozhodující je vzdělání

Velkou roli hraje vzdělání. U lidí se základním vzděláním vychází Index finanční gramotnosti ČBA na 47 bodů, zatímco u lidí s vyšším odborným či vysokoškolským diplomem dosahuje 64 bodů. Lidé s maturitou pak dosáhli průměrně 56 bodů, což odpovídá i celkovému výsledku.

„Velké problémy mají často mladší ročníky, které jsou proto hodně ohrožené. ČBA zaštiťuje českou verzi celoevropské finančně-vzdělávací soutěže European Money Quiz. Je to další z aktivit, kterými chceme mladé lidi vzdělávat v oblasti financí a motivovat k odpovědnému chování. Naši zástupci navíc letos vybojovali historicky nejlepší umístění v evropské konkurenci, když z 28 soutěžních týmů skončili v Bruselu na pátém místě,“ doplňuje **Monika Zahálková.**

Češi jsou o svých schopnostech v nakládání s penězi přesvědčení

Tři čtvrtiny Čechů se domnívají, že mají většinou dostačující znalosti o financích. Nejvíce si věří v hospodaření s rozpočtem domácnosti, a to víc než polovina respondentů. 36 % si věří ve spoření a tvorbě rezerv, téměř čtvrtina pak v ochraně peněz související s kybernetickou bezpečností (24 %). U úvěrů a půjček je to pak víc než pětina (21 %) a u investování 13 %. 5 % lidí prohlašuje, že se ve finančních záležitostech nevyzná vůbec, přesto jde o zlepšení, protože loni to bylo 6 % a předloni 7 %.

„Častěji si s financemi vůbec neví rady lidé se základním vzděláním, což nás utvrzuje v přesvědčení, že bychom se tomuto tématu měli věnovat už od útlého věku a zaměřit se na rozvoj kompetencí, které vedou k lepšímu porozumění správy osobních financí již v rámci základního vzdělávání,“ **dodává Monika Zahálková.**

Odpovědnost za finanční vzdělávání nese škola, rodina a banky

Víc než čtvrtina populace si myslí, že nejvíc znalostí o financích získává vlastní zkušeností. Hlavní odpovědnost by ale podle Čechů měl mít stát prostřednictvím škol, což v průzkumu uvedlo 67 % z nich. Na druhém místě je rodina s 35 %, což je oproti loňsku o 5 procentních bodů víc. Podle 31 % lidí pak mají odpovědnost za finanční vzdělávání banky, zatímco loni tento názor zastávala čtvrtina.

„Banky se k této výzvě hlásí a v době, kdy se velká většina finančního světa přesunuje do digitálního prostoru upozorňují na možná nebezpečí. Bezpečnosti plateb a ochraně proti e-šmejdům věnujeme velké úsilí. V září proto spustíme další ročník kampaně s heslem #nePINdej!, která má lidi přivést na www.kybertest.cz, kde se mohou nejen otestovat, ale i vzdělat v mnoha souvisejících oblastech,“ **doplňuje Monika Zahálková.**

Pozorovat můžeme i větší podíl lidí, kteří si uvědomují potřebu vzdělávat se i mimo výše uvedená prostředí a uvítali by větší dostupnost programů finančního vzdělávání pro dospělé prostřednictvím jiných důvěryhodných institucí, jako jsou například ministerstvo financí a Česká národní banka.

6 z 10 Čechů odkládá peníze stranou, 43 % šetří na stáří – nejčastěji 2 500 korun

Peníze pro případ nečekané situace si letos odkládá 59 % populace, zatímco loni to bylo pouze 55 %. O pět procentních bodů se zvýšil i počet lidí, kteří šetří na stáří. Zatímco loni to bylo 38 %, letos jde o 43 % populace. Téměř polovina Čechů (49 %) navíc snížila své výdaje kvůli dosažení finančního cíle – loni to bylo 40 %. Nový zdroj příjmů si pak hledá 28 % Čechů (loni 21 %). Ti, kteří si odkládají peníze na stáří i ti, kteří spoří pro případ nečekané události, nejčastěji shodně dávají stranou 2 500 korun (v obou případech 31 % respondentů). Dalšími formami zajištění jsou vlastnictví domu (30 %) nebo bytu (29 %). V 38 % případech pak lidé využívají penzijní připojištění.

Finanční rezerva by lidem vydržela nejčastěji 3 měsíce

3 měsíce by s penězi vyšlo 27 % Čechů. Zhruba 6 měsíců, které nejčastěji pro finanční rezervu doporučujeme, by vyšlo 22 % z nich. To je oproti loňsku a předloňsku zlepšení o 4 procentní body. Více než rok by pak při ztrátě příjmů situaci ustálo 14 % populace.

„Potěšujícím zjištěním je, že přes inflační krizi a zvyšování výdajů pro domácnosti, jsou lidé schopni dále vytvářet finanční rezervu a pokračovat ve spoření na stáří. Zároveň pozitivní je, že si stále více lidí uvědomuje potřebu zhodnocovat své peníze nebo je alespoň uchránit před znehodnocením. Více se zajímáme o různé investiční finanční nástroje, i když zatím stále převládá spořicí účet. Využívání sofistikovanějších investičních nástrojů roste pomaleji,“ doplňuje Michal Straka z agentury Ipsos.

Opatrný optimismus

Oproti roku 2022 klesl počet lidí, u kterých rodinný rozpočet velmi ohrožuje inflace, a to z 28 na 22 %. Naopak přibýlo těch, jejichž finanční situaci inflace spíše neohrožuje, a to z 19 na 26 %. Přibývá také lidí, kteří věří, že se jejich finanční situace na konci roku 2023 zlepší, nebo bude přibližně stejná. Zhoršení situace čeká výrazně méně lidí než loni. Zatímco loni to bylo 59 %, letos je to pouze 35 % Čechů.